

Bernard van Orley, die hofschilder van 's konings moeie, Maria van Hongarië is geweest; batalliën en landschappen van Lucas de Heere; Italiaansche stukken van Jan Gossaert van Mabuze, van Martijn de Vos, Adriaan Key, Nikolaas Francken en anderen meer; duivelarijen van Jeronymo Bosch, waar koning Philips, als lusteloosheid hem plagen komt, gaarne bij verwijlt.

Dan is er leeftocht en victuatie: bosch- en waterwild; het versche, het gezouten, gerookte en gepekeld vleesch; de eikel-, de mest- en de speenvarkens; het gevogelt en de visch: reigers, fezanten, vethoenders, roerdompen, pauwen, kreeften en lampreien, en de fijne tarwe, de suiker en kaneel, rietsuiker en kandisuiker, honingraten, en safraan, en gember, en sukaden en zoete amandelen voor den marsepein en het confect, alles wat de koks maar verwerken kunnen voor den verwenden koning, die zeer op den mond en bijzonder op zoetigheid gesteld is, alles in overvloed en afwisseling, zooals onder meer wel vijftien duizend kapuinen alleen, waaraf men de rest van provisie wel raden kan.

Met het opkomen van het getij, alsmede van een tamelijke zoele oosterzuid-ooster bries, beginnen de galjoenen aan haar ankertouwen te rukken, zoodat het bonte watervolk, de geschubde vischstaarten, de zeegoden en godinnen op de baren dansen en weer wegduiken in het sop dat zijn schuim op de bollende borsten van meerminnen of in den ruigen baard voor Neptuin doet vlokken. Tusschen voor- en achterkasteel, tusschen want en ra, schommelt de nevelige kustlijn van Vlaanderen en Kadzand. Als zwarte stippen vlekken bootslieden op het dek of in het want. Wimpels plooiën breed uit in de bries. Bruine zeilen bollen over de grauwe zee.

Tegen de kade drukt het koninklijk galjoen de kurkzakken plat en spant ongeduldig de trossen, zoodat de gangbrug, waarover een rood fluweelen tapijt tot onder de koninklijke tent loopt, bijwijlen met een plof tegen het staketsel smakt. Twœ galeien hebben zich losgemaakt uit de rij, en rythmisch gedreven op hun riemen, schuiven naar het galjoen.

Op het kasteel van Rammekens, rijst een blauwe wolk boven den dam, gevolgd door een verren donder, die over de watervlakte tot in den einder galmen blijft. Op de galjoenen antwoorden gotelingen en falkonetten, drie maal drie, en nog driemaal. Weer antwoorden op de kust de salvos met groet en wedergroet.

Koning Philips neemt afscheid van de landen van herwaarts over, om er nimmer weer te keeren.

Nog op de gangbrug, omgeven door zijn Spaansche grandes, geeft hij de laatste onderrichtingen aan mevrouw de landvoogdes: zij zal de sterke hand van hertog Emmanuel Philibert, die naar zijn erflanden in Savoye terugkeert, eerlang wel zeer ontberen. Maar hij laat haar enkele getrouwen tot bijstand en raad: zijn eigen secretaris Erasso voor de Financiën, den